

ISSN: 1309-6214

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EDEBİYAT FAKÜLTESİ

İ.Ü.
ÇEVİRİBİLİM DERGİSİ
SAYI: VI

I.U. Journal of Translation Studies

İ.Ü. Çeviribilim Dergisi uluslararası hakemli bir dergidir.

ÇEVİRİBİLİM BÖLÜMÜ DERGİSİ 2/2012

İSTANBUL - 2014

İ.Ü. Çeviribilim dergisi = I.U. Journal of translation studies.-- İstanbul : İstanbul
Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 2010-

c.: tbl.; 24 cm.

Yılda 2 sayı

ISSN 1309-6214

Elektronik ortamda da yayınlanmaktadır:

<http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuceviri/index>

1. ÇEVİRİBİLİM. 2. ÇEVİRİ. 3. DİLBİLİM - ÇEVİRİ.

Baskı-Cilt
Kültür Sanat Basımevi
www.kulturbasim.com
Sertifika No: 22032

Bu Sayının Hakemleri

Prof. Dr. Işın BENGİ ÖNER Doç. Dr. Aymil DOĞAN
Prof. Dr. Mine YAZICI Doç. Dr. Ayşe Banu KARADAĞ
Prof. Dr. Sakine ERUZ Doç. Dr. Faruk YÜCEL
Prof. Dr. Judy WAKABAYASHI Yrd. Doç. Dr. Martin Cyr HICKS
Prof. Dr. Paul BANDIA Yrd. Doç. Dr. Maribel del Pozo TRIVINO
Prof. Dr. Maria PIOTROWSKA Yrd. Doç. Dr. Cemal DEMİRCİOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Oğuz BAYKARA

Prof. Dr. Emel ERGUN
(Dergi Sorumlusu)

Prof. Dr. Alev BULUT
(Editör)

Doç. Dr. Betül PARLAK
(Editör Yardımcısı)

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Emel ERGUN
Prof. Dr. Hüseyin YAZICI
Prof. Dr. Alev BULUT
Doç. Dr. Arsun URAS YILMAZ
Doç. Dr. Ayşe F. ECE
Doç. Dr. Betül Parlak
Yrd. Doç. Dr. Necdet NEYDİM

Dergi Yayın Ekibi

Arş. Gör. Zuhale EMİROSMANOĞLU
Arş. Gör. Esra ÖZKAYA
Arş. Gör. Gözde Begüm AKÜZÜM

İÇİNDEKİLER

Sunuş & Preface

ix-xiv

Cemal DEMİRCİOĞLU

Müntehabat-ı Teracim-i Meşahir:

An Exploration of its Paratext from the Perspective of Cultural Memory

15-43

Ayşe Banu KARADAĞ

Çeviri Tarihimizde Fenni Romanlarla Bir Kültür Repertuarı Oluşturmak

45-73

Turgay KURULTAY & Alev BULUT

Toplum Çevirmenliğine Yeniden Bakışta Afette Rehber Çevirmenlik (ARÇ)

75-102

Oğuz BAYKARA

Turkish Literature in Japanese

103-133

Jasmin Esin DURANER

Problematizing the Use of Parallel Texts in Legal Translation Training

135-160

YAZI KURALLARI & GUIDELINES FOR AUTHORS

161-166

İ.Ü. ÇEVİRİBİLİM DERGİSİ

İ.Ü. Çeviribilim Dergisi, yerel nitelikli uluslararası hakemli bir dergidir. Özel sayılar hariç yılda iki kez çıkar. Türkiye'ye ve yakın bölgesine yönelik çalışmaları uluslararası akademik arenaya taşıma ve bilimsel olarak tartışılabilir kılma amacını taşımaktadır. Bu nedenle bölgesel çeviri gerçeklerinden yola çıkarak geçmişten bu yana Doğu ve Batı veya Kuzey ve Güney arasındaki ilişkilerde biriken zengin çeviri deneyimini çağdaş bilimsel kuramlar ışığında incelemelere yer açarak uluslararası akademik mozaiğe kendi rengini katmayı hedeflemektedir. Bu nedenle de, bilgiyi ithal etme politikasından çok Türkiye'nin ve yakın bölgesinin zengin çeviri deneyimini uluslararası arenaya taşıma işlevini yerine getirmeyi hedeflemektedir. Uluslararası iletişimde İngilizcenin kolaylaştırıcı rolünü dikkate alırken "çeviri"nin dil ve kültürle doğrudan ilişkisini de önemseyerek İngilizce'nin egemenliğindeki tek dilli yaklaşımdan uzak durmayı seçen dergide başta Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca olmak üzere çokdillilik benimsemiştir. Dergide yer verilecek çalışmalarda yöntemsel olarak özgünlük, görgüllük, sistemlilik, açıklık ve uluslararası akademik çevreye seslenebilirlik özellikleri temel alınmıştır.

Dergi karşılaştırmalı çeviri incelemeleri, çeviri kuramı, çeviri eleştirisi, çeviri eğitimi, çeviri tarihi, çeviri etiği, profesyonel çevirmenlik, çeviri teknolojisi, özel alan çevirisi gibi doğrudan ilgili konuların yanı sıra karşılaştırmalı kültür ve yazın incelemeleri, küresel bilgi transferi, diller ve kültürlerarası etkileşimler gibi çeviriyle bağlantıyı ön planda tutan disiplinlerarası çalışmalara da açıktır. Dergi derlenmiş bilgiler aktarmakla yetinmeyen özgün bilgi üretimine katkı özelliği taşıyan makalelere yer vermeyi amaçlamaktadır. Yüksek lisans ve doktora tezlerinden türetilmiş yenilik içeren incelemeleri de özgün bilgi kapsamında değerlendirmektedir. Dergide ayrıca ilgili alanlarda kitap ve tez tanıtımlarının yanısıra, nitelikli çeviribilimsel etkinliklerle ilgili duyurulara da yer verilmektedir.

I.U. JOURNAL OF TRANSLATION STUDIES

I.U. Journal of Translation Studies is a refereed international journal with focus on regional research. It is issued biannually except for the special issues for specific occasions. It aims to promote national studies in the international scientific arena, and trigger new lines of scientific discussion. Therefore, harking back to regional translation as a phenomenon which derives from the relations between not only the East and West but also the North and South, it intends to deal with the rich heritage in the light of the contemporary theories of Translation Studies and thereby enrich the international cultural mosaic of the world by adding to it her own authentic colours. Accordingly, it aims at functioning as a means of transferring knowledge from the rich translation experience of Turkey and her neighbourhood to the international arena instead of importing knowledge from international journals. Considering the current trend of monolingualism, or the hegemony of English as Lingua Franca in international journals as well as the close relationship of “translation” with language and culture, it deliberately prefers to stay away from monolingualism and adopts the policy of multilingualism by making use of such languages as Turkish, English, German and French. Within the framework of its principles, it abides by the main terms of scientificity listed as follows: originality, clarity, systematicity, empiricity as well as its potential to address the universal academic environment.

The journal mainly covers the areas of Comparative Translation Studies, Translation Theory, Ethics of Translation, Translation Criticism, Translator Training, History of Translation, Professionalism, Information Technologies, Domain-specific Translation and Interdisciplinary Studies on translations. It is also open to translation-oriented studies which deal with comparative cultural and literary studies, papers on global transfer of knowledge, studies on linguistic and cultural encounters as well as papers based on MA and PhD dissertations which foreground their relation with Translation Studies. The journal aims to issue not such articles as those saturated with compiled knowledge, but as those which contribute to the generation of original knowledge. Therefore, it considers innovative studies on MA and PhD dissertations within the concept of original knowledge. Additionally, the journal includes reviews of books, notices of translation activities and lists of new publications related with Translation Studies.

Sunuş

Türkiye’ye ve yakın bölgesine yönelik çalışmaları uluslararası akademik arenaya taşıma ve bilimsel olarak tartışılabilir kılma amacını taşıyan dergimizin süreli bir yayın olarak 6. sayısına ulaşmasından ve gördüğü ilgiden büyük bir mutluluk duymaktayız. Dergimizin bu sayısında beş makale yer alıyor ve bu makalelerden bazıları genel yayın politikamıza uygun olarak ülkemizin somut güncel çeviri meselelerini ele alırken, bazıları da çeviri tarihimize ışık tutuyor.

Bu sayımızın iki makalesi çeviri tarihimiz açısından ülkemizde önemli çalışmaları bulunan yazarlara ait. Her iki yazar da, mikro çalışmaları odağa alarak yaptıkları makro ölçekteki değerlendirmelerle ufuk açıcı bir perspektif sağlıyor. Cemal Demircioğlu’nun “Müntehabat-ı Teracim-i Meşahir: An Exploration of its Paratext from the Perspective of Cultural Memory” başlıklı makalesi Osmanlı çeviri geleneğine ait daha önce üzerinde hiç çalışılmamış eserlerden birini ele alıyor. *Müntehabat-ı Teracim-i Meşahir (Meşhur Tercümeler Seçkisi)* başlıklı, İbrahim Fehim ve İsmail Hakkı tarafından hazırlanan ve 1889/90 yılında yayımlanan bu eser bir şiir seçkisi. İbrahim Şinasi’nin Batı şiirinden Türkçeye yapılan ilk çevirilerini içeren seçkisi *Tercüme-i Manzume*’den yaklaşık otuz yıl sonra Batı’dan yapılan çevirileri içeren ikinci çeviri seçkisi olarak yayımlanmış bir çalışma. Demircioğlu kenarda kalmış olan bu Osmanlıca eseri, metninyanı öğelerine odaklanarak araştırmacıların dikkatine sunuyor. Yazar, bu çalışmasını yaparken Türkiye bağlamında imparatorluktan ulus-devlete geçiş sürecine hatırlama ve unutmama perspektifinden bakıyor ve çeviri tarihinin kültürel belleğimizde unutulmuş olanı çeviri arkeolojisi yoluyla gözler önüne seren güçlü bir araç olduğuna dikkat çekiyor.

Çeviri tarihimize başka bir pencereden ışık tutan ikinci makale ise Ayşe Banu Karadağ’a ait. Karadağ, “Çeviri Tarihimizde Fennî Romanlarla Bir Kültür Repertuarı Oluşturmak” başlıklı makalesinde kültür repertuarımızın oluşmasında çevirinin rolüne dikkat çekiyor. Türk edebiyatında roman türünün gelişiminde çevirinin işlevini ele alıyor. Yazar, söz konusu dönemin çeviri ve telif eserlerinin, “ahlâk” ve “fen” vurgularıyla yeni bir “kültür repertuarının” oluşmasına katkıda bulunduğuna dikkat çekerek Batı dillerinden -özellikle de Fransızcadan- yapılan roman çevirilerinin Türk modernleşme sürecinde esaslı bir işlevi olduğuna değiniyor. Karadağ ele

aldığı dönemin en çok eser çeviren mütercimlerinden birisi olarak görülen Ahmed İhsan'ın 19. yy. sonunda yaptığı çevirileri “çevirmen önsözleri” açısından ele alıyor. Bu önsözleri çeviribilimin çağdaş çeviri kuramları ışığında inceleyerek Osmanlı Türk edebiyat ve kültür çoğul-dizgesinde çevirmenlerin “kültürlerarası iletişim” konusundaki “uzman” rolüne ve çevirinin repertuar oluşturmadaki katkısına açıklık getiriyor.

6. sayımızın üçüncü yazısı ise daha güncel bir konuyu ele alıyor. Türkiye’de ARÇ yani Afette Rehber Çevirmenlik grubunun kuruluşuna ve gelişmesine öncülük eden yazarlar Turgay Kurultay ve Alev Bulut “Toplum Çevirmenliğine Yeniden Bakışta Afette Rehber Çevirmenlik (ARÇ)” başlıklı makalelerinde toplum çevirmenliği (TÇ) uygulamalarını ARÇ bağlamında yeniden ele alıp değerlendiriyorlar. TÇ bilindiği gibi sözlü çevirinin bir alanı olarak, bir ülkedeki toplum hizmetlerinden hizmetin sunulduğu dillerde yararlanamayanlara yönelik bir “iletişim aracılığıdır”. Afet ve acil durum çevirmenliğinde motivasyonu büyük ölçüde gönüllülük oluşturur. Bu tür bir itici güç ile 1999 Ağustos’undaki Marmara Depremi’nden sonra kurulan ARÇ grubu 13. yılını geride bıraktı. Söz konusu deneyim, yazarlarımıza TÇ alanına ARÇ bağlamında bakarak çevirinin afet ve acil durumlardaki yerini uluslararası afet yardımlaşması açısından değerlendirirken bu anahtar rolü 2011 Van depremi örneğiyle sorunsallaştırma olanağı vermektedir.

Bu sayımızın dördüncü yazısı Oğuz Baykara’ya ait. Baykara, görgül bibliyografik verilere dayalı çalışmasıyla kültürümüzdeki bir duruma değil, bir başka kültürdeki çeviri yoluyla oluşan “yerimize” dikkat çekiyor. Baykara “Turkish Literature in Japanese” başlığını taşıyan makalesinde 1925-2012 yılları arasında Japoncaya çevrilen Türk edebiyatı örneklerini bizlere tanıtıyor. Makale Japonya’da Türk edebiyatının Batı edebiyatının ürünlerine göre daha az tanınmasının olası nedenleri sorgulamaya çalışıyor. Makalenin ilk bölümünde, araştırmanın kuramsal çerçevesi çizilirken, ikinci bölümünde Japonya ve Türkiye arasındaki yazınsal alışverişe değiniliyor. Üçüncü bölüm ise yazarın elde ettiği verilerin değerlendirilmesine ayrılıyor. Yazının son bölümünde ise Japon çoğuldizgesinde Türk edebiyatının yerini değerlendiren bir sonuç yer alıyor.

Bu sayımızın son yazısı ise Jasmin Duraner’in “Problematizing the Use of Parallel Texts in Legal Translation Training” başlıklı çalışmasından oluşuyor. Duraner bu çalışmada hukuk çevirisi eğitimini konu alarak, bu özel

ve konuya odaklı eğitimde koşut metin kullanımını konusu sorunsallaştırıyor. Akademik çalışmalarda önerilen kuramsal yaklaşımlar ve uygulamada karşılaşılan durumlar arasındaki farklılıkları ele alıp tartışıyor.

Yazarlarımıza ve katkısı bulunan bütün meslektaşlarımıza teşekkür ederken hepinize iyi okumalar ve çeviribilim alanında verimli paylaşımlar dileriz.

Alev Bulut - Betül Parlak
Sayı Editörleri

Preface

We would like to express our pleasure in seeing the increase in the interest in our Journal as it reaches its 6th issue as a bi-annually published refereed periodical that aims at introducing the studies from and on Turkey and her region to the international scientific arena to promote discussion on them. The present issue of the Journal presents five articles, some of which take up concrete up-to-date issues of Translation Studies of our country, in accordance with our manifesto, while others shed light to our translation history.

Two articles of the issue come from scholars known for their contribution to the translation history of our country. Both authors offer an enriching perspective based on evaluating micro cases from a macro level. Cemal Demircioğlu's article titled "Müntehabat-ı Teracim-i Meşahir: An Exploration of its Paratext from the Perspective of Cultural Memory" sheds light on an old work from the Ottoman tradition of translation history. The source work titled Müntehabat-ı Teracim-i Meşahir (Meşhur Tercümeleer Seçkisi) is a compilation of poems by İbrahim Fehim and İsmail Hakkı published in 1889/90. It was the second poetry collection published nearly thirty years after the compilation consisting of first poetry translations from the West by İbrahim Şinasi, titled Tercüme-i Manzume. Demircioğlu presents this long neglected work in Ottoman to our attention by focusing on its paratextual elements. The author, thus, evaluates the transfer from an empire into a nation-state in the Turkish case through the point of what gets remembered or forgotten as well as focusing on translation history as a powerful tool unearthing all that is erased from our cultural memory by means of translation archeology.

The second article analyzing our translation history from another angle is by Ayşe Banu Karadağ. In her article titled "Çeviri Tarihimize Fennî Romanlarla Bir Kültür Repertuarı Oluşturmak" (Forming a Cultural Repertoire in our Translated Literary History by Means of Scientific Novels), Karadağ underlines the role of translation history in the formation of our cultural repertoire and discusses the function of translation in the development of novel as a genre in Turkish literature. The author discusses the contribution of indigenous and translated works of the period in establishing a new "cultural repertoire" with their emphasis on the concepts of "morals" and "science" asserting that translation of novels from the Western languages

-especially from French- in the late 19th century had a great impact on Turkish modernization process. Karadağ studies translations by Ahmed İhsan, one of the most prolific translators of the time, with respect to “translator’s prefaces” within the frame of modern translation theories foregrounding the role of translators as “experts” of “intercultural communication” in the Ottoman Turkish literary and cultural poly-systems.

The third article deals with a more contemporary issue. Authors of “Toplum Çevirmenliğine Yeniden Bakışta Afette Rehber Çevirmenlik (ARÇ)” (Re-evaluating Community Interpreting (CI): Emergency and Disaster Interpreting), Turgay Kurultay and Alev Bulut, who took part in the foundation and development of ARÇ re-evaluate community interpreting with respect to disaster relief interpreting (DRI). CI serves for “intermediating communication” in rendering public services to those who cannot receive them in the offered languages. Voluntariness is an important aspect of DRI as a motivational drive. This drive resulted in the foundation of ARÇ after the Marmara earthquakes (August 1999) in Turkey. 13 years of experience in question gives our authors the chance of evaluating CI in the example of ARÇ as part of international disaster assistance using Van earthquake experience (October 2011) to problematize the key role of DRI.

The fourth article of the issue is by Oğuz Baykara. Baykara, in his work, focuses on the representation of Turkish culture within another one as a new means of looking at a case that belongs to our culture. Baykara’s article titled “Turkish Literature in Japanese” introduces the works of Turkish literature that were translated into Japanese between the years 1925-2012. The main argument of the article is the reasons for the weaker representation of Turkish literature in Japanese as opposed to the works of Western literature. The first part of the article draws a theoretical framework while the second part deals with the account of literary exchange between Japan and Turkey. The third part is devoted to the evaluation of the data that was collected by the researcher. The last part of the article offers a conclusion that evaluates the place of Turkish literature within the Japanese poly-system.

The last article of the current issue is the article that is titled “Problematizing the Use of Parallel Texts in Legal Translation Training” by Jasmin Duraner. In the article, Duraner takes up the subject of legal translation training by problematizing the use of parallel texts in the training of this

special and subject-matter based domain. Duraner foregrounds and discusses the difference between the theoretical approaches offered in the academic studies and the actual practices.

We would like to thank our authors and our colleagues for their contributions wishing you a pleasant experience of reading with the hope of continuing to share in Translation Studies

Alev Bulut - Betül Parlak
Editors